

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

REĢIONU KOMITEJA

114. PLENĀRSESIJA 2015. GADA 12., 13. UN 14. OKTOBRĪ

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Ar ģenētiski modificētu pārtiku un dzīvnieku barību saistīto lēmumu pieņemšanas procedūra”

(2015/C 423/13)

Ziņotājs	Mark WEINMEISTER (DE/PPE), Hesenes federālās zemes valsts sekretārs Eiropas lietās
Atsauces dokumenti	Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (EK) Nr. 1829/2003 groza attiecībā uz iespēju, ka dalībvalstis var ierobežot vai aizliegt ģenētiski modificētas pārtikas un barības lietošanu savā teritorijā – COM(2015) 177 final Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Lēmumu pieņemšanas procedūras pārskatīšana attiecībā uz ģenētiski modificētiem organismiem (ĢMO)” – COM(2015) 176 final

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. principā atzinīgi vērtē to, ka Komisijas priekšlikuma pamatā ir vēlme palielināt reģionu iespējas paust savu nostāju un brīvi pieņemt lēmumus;
2. uzskata tomēr, ka šajā konkrētajā gadījumā pasākuma piemērotība ir vērtējama kritiski;
3. norāda, ka lielā iedzīvotāju daļā valda skepse un noraidoša attieksme pret ģenētiski modificētiem organismiem. Šī skepse un noraidošā attieksme būtu jāpārvar arī ar pārredzamāku atļaujas izsniegšanas procedūru, kas attiecas uz ģenētiski modificētu pārtiku un barību;
4. atkārtoti norāda, ka vajadzīgi skaidri marķējuma noteikumi, lai pirkumus patērētāji varētu izvēlēties apzināti. Pārredzamam marķējumam ir saprotami jāatspoguļo arī ģenētiski modificētas barības izmantošana dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu ražošanā;
5. šajā sakarā norāda uz Reģionu komitejas atzinumu “Dalībvalstu brīvība lemt par ģenētiski modificētu kultūraugu audzēšanu savā teritorijā” (CdR 338/2010 fin) (88. plenārsesija 2011. gada 27.–28. janvārī), kā arī uz Rezolūciju par Eiropas Komisijas darba programmas prioritātēm 2016. gadam (113. plenārsesija 2015. gada 9. jūlijā);

Atļaujas izsniegšanas procedūra, kas attiecas uz ģenētiski modificētu pārtiku un barību

6. atzīmē, ka Eiropas Savienībai ir visaptverošs tiesiskais regulējums, kurš attiecas uz ģenētiski modificētu organismu (ĢMO) un ģenētiski modificētas pārtikas un barības aprites atļaušanu, to izsekojamību un marķēšanu un kura pamatā ir Direktīva 2001/18/EK par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē un Padomes Direktīvas 90/220/EEK atcelšanu, Regula (EK) Nr. 1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un barību (2003. gada 22. septembris) un Regula (EK) Nr. 1830/2003, kas attiecas uz ģenētiski modificētu organismu izsekojamību un marķēšanu un tādas pārtikas un lopbarības izsekojamību, kura iegūta no ģenētiski modificētiem organismiem, un ar ko groza Direktīvu 2001/18/EK (2003. gada 22. septembris);
7. norāda: ierosinātais tiesiskais regulējums paredz, ka ģenētiski modificētus organismus un ģenētiski modificētu pārtiku vai barību nedrīkst laist tirgū, iepriekš nesāņemot saskaņā ar attiecīgo tiesisko regulējumu piešķirtu atļauju;
8. atzīmē: atļaujas piešķiršanas procedūra, kas attiecas uz ģenētiski modificētu pārtiku un barību, paredz, ka Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādei (EFSA) jāveic pieteikuma galīgais zinātniskais novērtējums;
9. norāda, ka Komisija pēc EFSA atzinuma saņemšanas iesniedz dalībvalstīm, kas pārstāvētas Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgajā komitejā, lēmuma projektu par atļaujas piešķiršanu vai atteikumu piešķirt atļauju;
10. atzīmē: ja gan Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgajā komitejā, gan pārsūdzības komitejā balsojuma rezultāti nav viennozīmīgi, Komisijai saskaņā ar ĢMO tiesisko regulējumu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartu ir jāpieņem lēmums par atļaujas pieteikumu;

Atļaujas izsniegšanas procedūras, kas attiecas uz ģenētiski modificētu pārtiku un barību, pārskatīšana

11. norāda: Komisija 2015. gada darba programmā paziņojusi, ka atļaujas piešķiršanas procedūra, kas attiecas uz ģenētiski modificētajiem organismiem, tiks pārskatīta, lai reaģētu uz iedzīvotāju un dalībvalstu bažām par Komisijai pašlaik tiesību aktos piešķirtajām pilnvarām atļaut šādu organismu izmantošanu, arī gadījumos, kad šādu atļauju neatbalsta kvalificēts dalībvalstu vairākums;
12. pauž izbrīnu par to, ka paredzētās pārskatīšanas gaitā tagad izvirzīts tikai priekšlikums par ģenētiski modificētas pārtikas un barības izmantošanu, bet netiek veikta atļaujas piešķiršanas procedūras būtiska pārskatīšana, kā tas bija plānots;
13. norāda uz atsevišķu dalībvalstu nostāju balsojumos saistībā ar pašreizējo atļaujas piešķiršanas procedūru, kas noteikta Regulā (EK) Nr. 1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un barību;
14. pauž nožēlu par to, ka šī nostāja pastāvīgajā komitejā un pārsūdzības komitejā notiekošajos balsojumos par ģenētiski modificētu pārtiku un barību regulāri liedz nodrošināt kvalificētu balsu vairākumu par vai pret attiecīgajiem ierosinātajiem lēmumiem;
15. norāda, ka – līdztekus šaubām par zinātnisko novērtējumu – dalībvalsts atturēšanos vai balsošanu pret bieži vien izraisa bažas par citiem ar EFSA veikto riska novērtējumu nesaistītiem aspektiem;
16. atzīmē, ka saskaņā ar pašreizējo tiesisko regulējumu Komisijai ir jāpieņem lēmums par atļaujas pieteikumiem;
17. pauž īpašu nožēlu par to, ka tādēļ Komisija faktiski vienmēr pieņem lēmumu, kaut arī dalībvalstis balsojumā to nav atbalstījušas, un Komisija, ja ir saņemts pozitīvs EFSA atzinums, parasti nolemj piešķirt atļauju;
18. kritiski vērtē to, ka tāpēc, piemēram, dažu vai vairāku dalībvalstu bažas, kas saistītas ar sociālo politiku un kas tika paustas atļaujas piešķiršanas procedūras gaitā, parasti netiek ņemtas vērā, kad tiek pieņemts lēmums par atļaujas piešķiršanu;

19. uzsver, ka tādēļ arvien biežāk izskan kritika par atļaujas piešķiršanu, kuras pamatā ir tikai EFSA veiktais riska novērtējums;

Ieteikumi, kā uzlabot pašlaik spēkā esošo atļaujas piešķiršanas procedūru

20. piekrīt dalībvalstu viedoklim, ka sabiedrības interese par ĢMO aprites atļaušanu vai neatļaušanu ir ļoti liela un tāpēc lēmumu pieņemšanas procesā noteikti var ņemt vērā arī, piemēram, ar zinātni nesaistītus apsvērumus;

21. pauž nožēlu par to, ka patlaban tas faktiski netiek darīts, jo dalībvalstu atšķirīgo viedokļu dēļ balsojumos neizdodas panākt pietiekamu vairākumu un tādēļ EFSA veiktais riska novērtējums galā ir būtiskākais apsvērumus, ko Komisija ņem vērā lēmumu pieņemšanā saskaņā ar pašlaik spēkā esošo procedūru;

22. uzskata, ka būtu jāievieš šāda kārtība: ja ir veikta juridiska pārbaude un netiek skartas piezīmes par pašlaik ierosināto regulu, turpmāk Komisija pozitīvu lēmumu par atļaujas piešķiršanu principā varētu pieņemt tikai gadījumos, kad arī pastāvīgajā komitejā vai pārsūdzības komitejā priekšlikums ir atbalstīts vismaz ar kvalificētu balsu vairākumu;

23. uzskata, ka šādā veidā varētu labāk ņemt vērā tālejošākus dalībvalstu apsvērumus un panākt, ka dalībvalstis izjūt lielāku atbildību par balsojumos pausto nostāju;

24. nepiekrīt Komisijas viedoklim, ka spēkā esošais tiesiskais regulējums ir jāsaglabā un ka balsošanas noteikumus nevar grozīt, jo tie attiecas arī uz citām politikas jomām;

25. tādēļ rosina Komisiju apsvērt, vai ES tiesību normām atbilstošā veidā nevarētu grozīt atļaujas piešķiršanas noteikumus ĢMO jomā pastāvošā riska pārvaldības līmenī;

26. piekrīt Komisijai, kas uzskata, ka vajadzīga tikai viena riska novērtēšanas sistēma;

27. rosina veidot ciešāku sadarbību starp Eiropas Komisiju un valstu un reģionu iestādēm, kas atbild par ĢMO audzēšanu;

28. uzsver, ka tā varētu palielināt dalībvalstu atbalstu riska novērtēšanai un arī paaugstināt novērtēšanas kvalitāti;

29. iesaka atļaujas piešķiršanas procesā rūpīgāk analizēt ekoloģiskos apsvērumus, kas saistīti ar ģenētiski modificētiem augiem un ģenētiski modificētu pārtiku un barību;

30. uzskata, ka EFSA stingrākās pamatnostādnes, kas attiecas uz ģenētiski modificētu augu ietekmes uz vidi novērtējumu, noteikti un pēc iespējas drīzāk jāiekļauj Direktīvas 2001/18/EK par ĢMO izplatīšanu vidē pielikumos, lai tās kļūtu juridiski saistošas;

Iesniegtā priekšlikuma regulai vērtējums

31. atzīmē, ka Komisija paziņojumā COM(2015) 176 norāda uz neapmierinātību ar atļaujas piešķiršanas procedūras trūkumiem un ierosina – ļoti līdzīgi kā tas paveikts ar Direktīvu (ES) 2015/412 (izņēmuma noteikumi attiecībā uz ĢMO audzēšanu) – veikt atbilstošus grozījumus regulā par ģenētiski modificētu pārtiku un barību;

32. uzskata, ka, tuvā nākotnē pārstrādājot atļaujas piešķiršanas procedūrā paredzēto vides apdraudējuma novērtēšanas kārtību, kā tas tikko paredzēts Direktīvas (ES) Nr. 2015/412 3. pantā, Komisijas mērķi vairāk ņemt vērā atsevišķu dalībvalstu bažas var sasniegt ātrāk nekā ar iesniegto priekšlikumu regulai;

33. atzīmē, ka priekšlikuma mērķis nav mainīt vienoto drošības līmeni, ko EFSA veiktā riska novērtēšana nodrošina visā Eiropas Savienībā. ES tiesiskajā regulējumā jau pašlaik ir noteikumi, kas gadījumos, kad jauni fakti liecina, ka ģenētiski modificētas pārtikas un barības produkts varētu nopietni apdraudēt veselību vai vidi, ļauj dalībvalstīm attiecīgo produktu aizliegt līdz brīdim, kad tiks veikta jauna pārbaude ES līmenī;

34. norāda, ka būtu jāpiešķir dalībvalstīm tiesības valsts līmenī pieņemt lēmumus, ar ko ierobežo vai aizliedz ES līmenī atļautu ĢMO izmantošanu pārtikā un barībā (pasākumi, kas ļauj atteikties no ĢMO izmantošanas);
35. norāda, ka dalībvalstīm tomēr ir jānodrošina, ka to pasākumi atbilst ES tiesību aktiem, proporcionalitātes principam, prasībai nodrošināt nediskriminējošu attieksmi pret vietējiem produktiem un citu valstu produktiem un ES starptautiskajām saistībām Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) līmenī;
36. norāda, ka šiem pasākumiem jāatbilst gan starptautiskajā līmenī izvirzītajiem PTO nosacījumiem, gan iekšējā tirgū spēkā esošajam preču brīvas aprites principam, kas noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 34. pantā, kurš aizliedz visus pasākumus, kam ir kvantitatīviem preču brīvas aprites ierobežojumiem līdzvērtīga iedarbība;
37. atzīmē, ka dalībvalstīm, kuras vēlas izmantot aizlieguma iespēju, savi pasākumi jāpamato ar LESD 36. pantā minētajiem iemesliem un ļoti nozīmīgām sabiedrības interesēm, kā to paredz Eiropas Savienības Tiesas judikatūra, un dalībvalstu noteiktā aizlieguma pamatojums nedrīkst būt pretrunā EFSA veiktajam novērtējumam par apdraudējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai un videi;
38. kritiski vērtē to, ka aizlieguma iespēja, kā liecina pašlaik pieejamā informācija, ir saistīta ar nesamērīgi lieliem šķēršļiem, kas dalībvalstij vispirms ir jāpārvar, lai tā valsts līmenī varētu izmantot šo iespēju un noteikt attiecīgu aizliegumu; tas rada bažas par subsidiaritātes principa ievērošanu un norāda, ka šā priekšlikuma apstiprināšanas gadījumā nepārprotami tiktu pārkāpts proporcionalitātes princips;
39. šajā sakarībā pauž nožēlu par to, ka piemēru sarakstā nav apkopoti tādi argumenti, kas varētu juridiski pareizi pamatot kādā dalībvalstī noteiktu aizliegumu. Šādu sarakstu, kam ir pozitīva ietekme uz juridisko noteiktību, var atrast, piemēram, Direktīvā (ES) Nr. 2015/412, ar ko Direktīvu 2001/18/EK groza attiecībā uz iespēju, ka dalībvalstis var ierobežot vai aizliegt ģenētiski modificētu organismu (ĢMO) audzēšanu savā teritorijā;
40. šajā sakarībā pauž nožēlu par to, ka priekšlikumam nav pievienots ietekmes novērtējums (*impact assessment*);
41. kopumā kritiski vērtē to, ka Komisijas priekšlikums gan paredz dalībvalstīm iespēju ierobežot vai aizliegt ES līmenī atļautu ĢMO izmantošanu pārtikā un barībā, bet nenorāda, kā tās šo lēmumu var juridiski pareizi īstenot valsts līmenī;
42. uzskata, ka tāpēc pašlaik ir ļoti grūti noteikt, cik bieži aizlieguma iespēja vispār tiks praktiski izmantota, ja jāievēro tik daudzi nosacījumi;
43. kritiski vērtē to, ka, cenšoties kontrolēt valsts noteiktā izmantošanas aizlieguma ievērošanu, kā liecina pašlaik pieejamā informācija, radīsies nesamērīgi augstas izmaksas, un tas izskaidrojams ar preču brīvo apriti vienotajā tirgū un globālajām preču plūsmām, kā arī to, ka dažādos pārtikas un barības rūpnieciskās ražošanas posmos ir iesaistīti ļoti daudzi dalībnieki;
44. uzskata, ka nebūtu jācenšas regulēt valstu iespējas noteikt aizliegumu, bet būtu vairāk jāņem vērā dalībvalstu bažas, pārskatot balsu svērumu komiteju balsojumus. Šāda regulējuma ievērošana ir saistīta ar lielu šķēršļu pārvarēšanu, un to gandrīz nav iespējams kontrolēt;
45. tāpēc nepiekrīt Komisijas secinājumam, kas pamato minētā regulas projekta iesniegšanu;
46. tādēļ rosina noraidīt regulas projektu.

Briselē, 2015. gada 13. oktobrī

Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs

Markku MARKKULA